

A5 - Biodiversiteit in de kringlooplandbouw

Doel van dit MMIP is de ontwikkeling, verspreiding en doorwerking van kennis en innovatie voor het herstel en benutting van biodiversiteit in de kringlooplandbouw.

Meer concrete doelstellingen zijn:

- Het ontwikkelen van kennis en innovatie dat leidt tot betere benutting van biodiversiteit in de kringlooplandbouw voor veerkrachtige en economisch rendabele agro-ecosystemen door diversiteit in (vee)rassen, gewassen en bodemleven, alsook in teelt- en houderijsystemen, samenwerking met andere partijen op gebiedsniveau en de inzet van ecosysteemdiensten (zoals natuurlijke plaagbestrijding, bestuiving en waterretentie);
- Het ontwikkelen van kennis en innovatie die leiden tot herstel van biodiversiteit in de kringlooplandbouw met als resultaat:
  - Duurzame ecologische basiskwaliteit (t.a.v. bodem- en waterkwaliteit) voor biodiversiteitsherstel en -ontwikkeling;
  - Het herstel van de groen-blauwe dooradering in het landelijk gebied (landschapselementen en watersysteem in agrarisch gebied);
  - Herstel van bedreigde populaties en leefgebieden (gebiedspecifiek);
  - Versterking van de onderlinge samenhang van bovenstaande elementen op bedrijfs- en gebiedsniveau en versterking van de vitaliteit van de (agro)ecosystemen in haar totaliteit.

Deelprogramma's:

Het MMIP omvat drie deelprogramma's en twee dwarsdoersnijdende thema's:

1. Ontwikkelen van indicatoren voor integrale sturing voor formuleren en volgen van (beleids)doelen, voor monitoring en als basis voor KPI's en beloningssystematiek voor prestaties voor biodiversiteitsherstel;
2. Meer inzicht in de causale relaties tussen landbouw en biodiversiteit, het gaat dan zowel om de diversiteit aan relaties en om biodiversiteit zowel op landbouwgrond, als in natuurgebieden en betreft zowel negatieve als positieve relaties;
3. Ontwikkelen en kwantificeren van handelingsperspectief voor de boer en zijn omgeving voor benutten en herstel van biodiversiteit binnen de brede doelstelling kringlooplandbouw;
4. Het ondersteunen van gebiedsgerichte aanpak en innovatieve samenwerking (incl. organisatie- en financieringsvormen) gericht op herstel van biodiversiteit en tegelijk aandacht voor bedrijfsinkomsten en de kwaliteit van landschap en openbare ruimte;
5. Het stimuleren en faciliteren van leerprocessen in de kringlooplandbouw.

Prioriteiten:

- (Door)ontwikkelen en testen van integrale monitoringsmethoden voor (beleids)doelen, voor bedrijfssystemen en KPI's op bedrijfsniveau, die efficiënt kunnen worden toegepast in kringlooplandbouw en Deltaplan;
- Best practices: Specifieke kennis ten behoeve van NIL-maatregelen in bepaalde regio's/grondsoorten en bewijs dat maatregelen zich in praktijk hebben bewezen, aansluiten op Praktijkwijzer/Handboek Natuur-inclusieve Landbouw;

- Toegespitste kennis over inpasbaarheid van NILmaatregelen eigen bedrijfsomstandigheden en bedrijfseconomische doorrekening van NIL-maatregelen (kosten/baten);
- Onderzoeken en bijdragen aan ontwikkeling van een systeem van gestapelde beloning (blended finance) waarbij een mix van publieke en private betalingen een boer in staat stelt om natuurinclusief te gaan produceren;
- Ontwikkelen van een integrale aanpak voor gebiedsgerichte samenwerking (complementair aan lopende gebiedsprocessen, bv GLB-pilots, Living Labs) met aandacht voor ruimtelijk schaalniveau, integraal afwegingskader en keten- en procesaanpak;
- Opzetten en bevorderen kenniskringen/praktijknetwerken voor natuur-inclusieve landbouw en ontwikkelen en implementeren van on- en offline faciliteiten om leren in natuur-inclusieve landbouw te stimuleren;
- Systeemanalyse: Waar zitten knelpunten en kansen? En welke rol kunnen kennisontwikkeling en kennisverspreiding in agrosysteem spelen bij transitie naar kringlooplandbouw en herstel en benutting biodiversiteit?